

CSAK HAT ELŐADÁS A STERIJA JÁTÉKOKON. Ljubiša Georgijevszki, az újvidéki 28. országos színházi fesztivál idei főszelektora a Sterija Játékok műsorbizottságának ülésén előterjesztette javaslatát, amely szerint a május 26-án kezdődő rendezvény versenyműsorában hat előadást sorolt be, kettőt pedig versenyen kívüli meghívásra ajánlott.

Mint közölte, a fesztiválra az idén összesen 59 előadást neveztek be az ország színházai, s a köztársasági, illetve tartományi válogató bizottságok 23-at ajánlottak a figyelmébe, ennél azonban valamivel többet megnevezett, mivel nem mindegyik bizottság végzett kifogástalan munkát. Megállapította, hogy elsőbbséghez jutottak a korszerű drámaszövegek, s ez teljesen megfelel a fesztivál szellemének.

Az elbírált előadások jellegeről szólván Georgijevszki elmondta: „A színház teljesen politizálódott. Elértük a célt, amely felé húsz évvel ezelőtt indultunk el a kispolgári, az apolitikus színházzal való leszámolás igényével. Egyesek azonban, azon igyekezetükben, hogy minél előbb célba érjenek, túllóttak a célon”... A sokat vitatott és a fesztiválra is benevezett Golubnjačát a szelektor jó előadásnak tartja, de úgy döntött, hogy nem javasolja műsorra tűzését, mert a körülötte támadt nézeteltérések nem kívánatos következményekkel járhatnak magára a Sterija Játékokra nézve is.

A műsorbizottság által is jóváhagyott javaslata szerint az alábbi előadások kerülnek az idei fesztivál közönsége elé:

— *A szabadság foglyai* (szerző: Emil Filipič). Janez Pipan rendezésében és a ljubljanaí Szlovén Ifjúsági Színház előadásában;

— *Bizonyos ideig Salzburgban* (Jovan Čirilov), Zlanko Sviben rendezése és a Zenicai Népszínház előadása;

— *A Sóllyom nem szerette* (Fabijan Šovagović), Božidar Violić rendezése, a zágrábi Gavella Drámai Színház előadása;

— *A horvát Faust* (Slobodan Šnajder), Szlobodan Unkovszki rendezése,

a belgrádi Jugoszláv Drámai Színház előadása;

— *A horvát Faust* (Slobodan Šnajder), Petar Veček rendezése a varaždini August Cesarec Népszínház előadása;

— *Aranycipellők* (Dominik Smole), Mile Korun rendezése, a ljubljanaí Szlovén Nemzeti Színház előadása.

A versenyen kívüli bemutatásra javasolt két előadás:

— *En, Halil Garija* (Beqir Musliu), Dusan Naumovszki rendezésében és a szkopjei Nemzetiségi Színház albán társulatának előadásában, valamint

— *Néma fivérek* (Matjaž Kmecl), Jože Babič rendezésében és a triesztűi Allandó Szlovén Színház előadásában.

A kísérő rendezvények műsorában, a hagyományos fesztiváli munkaformák működésében nem várható lényeges változás, a műsorbizottság azonban javasolta, hogy a Játékok idején tartsanak átfogó tanácskozást az ország színházi életében tapasztalható lényeges jelenségekről.

A LIKVIDÁTOR KAPTA A NAGYDÍJAT. Március utolsó hetében tartották meg Belgrádban a sorrendben 30. rövidfilmfesztivált, amelynek nagydíját Trajese Popov szkopjei rendező *Likvidátor* című filmje kapta. A dokumentumfilmek kategóriájában a győztes film díján két alkotás osztozik, Filip Robar *Legyen helyen az eszed, ha újratemeted a világot*, és Nikša Jovičević *Vádolom az államot és a fiamat*, míg az animációs filmek versenyét Krešimir Zimonić *Album* című alkotása kapta. A bíráló bizottság még két díjat osztott ki: a kisjátékfilmek közül Mirko Kozomora *Otthon, édes otthon*, a minifilmek közül pedig Darko Marković *Fotel* című alkotását tartotta elismerésre érdemesnek.

Ládi István a Magyar Szó filmkritikusa a következőken értékelte az idei fesztivált:

Rövidfilmművészetünkben jelenleg a dokumentumfilm uralkodik, a dokumentumfilm pedig egyre inkább a tévéhez alkalmazkodik. Ez nemcsak a filmek hosszúságában nyilvánul meg,

abban, hogy beilleszthetők legyenek a televízió műsorának blokkrendszerébe, hanem a téma, a mondanivaló megközelítésének a módjában is. A gondolati többlettel bíró dokumentumfilmek helyett csupán a tényeket rögzítő riportok sokasága készült, amelyekben a szavakban megfogalmazott üzenetet a képek csupán illusztrálják. Gyakran fontosabb az, amit a megkérdézettek mondanak, mint az, amit láthatunk.

A televízió nyilvánvaló hatása és az alkotók érdeklődési köre között azonban ellentmondás észlelhető. Tavaly március óta sok olyan film készült, amelynek a témája aligha fogja valaha is érdekelni a televíziót. Felvetődik hát a kérdés, hogy ezeket a produkciókat egyáltalán miért forgatták, ha még a tévé két műsor közötti „lyukkitöltésre” méltató jóindulatára sem számíthatnak.

Elgondolkodtató az is, hogy a gondokban és problémákban bővelkedő jelenkor társadalmi fontosságú kérdései iránt fogékonyabbak a veterán és az idősebb alkotók, mint a fiatalok. Néhányukat leszámítva (például Filip Róbert, a *Legyen helyén az eszed*, ha újratéved a világot című film rendezőjét) úgy tesznek, mintha mindaz, ami körülöttük történik, őket nem érintené, s elvonatkoztatott fikatív vagy általános kérdésekre próbálják összpontosítani a figyelmüket. Ennek következtében a fiatalok problémáival jóformán senki sem foglalkozik rövidfilmművészetünkben, még tévészínponton sem.

A rajzfilmekben a bravúros animáció, úgy látszik, fontosabbá vált, mint a gondolati tartalom. Részben talán még a grafikai és általában a képzőművészeti kvalitásoknál is. A fesztiválon bemutatott, a korábbiakhoz képest viszonylag kisszámú animációs-film olyan benyomást kelt, mintha kiapadtak volna az ötletek, a gondolatok, az eszmék forrásai. A jobbik esetben elvont, a rosszabbikban banális mondanivalót csomagolnak az alkotók ragyogó vagy tetszetős külsőbe. Szerencsére akad egy-két, járható utat jelző kivétel is.

A kisljátékfilm nálunk a legbizonytalanabb műfaj. Hullámhegyről hullám völgybe zuhan, az egyik évben a fellendülésnek, a másik évben a hanyatlásnak vagyunk a tanúi. Jelenleg az utóbbi érvényes. Alig akad közöttük egy-két figyelemreméltó.

A nem túlságosan biztató műfajonkénti jellegzetességek ellenére az idei fesztiválon is legalább annyi jó film volt, mint az eddigieken. Ebből a szempontból a harmincadik életévét betöltött szemle nem volt sem rosszabb, sem jobb az utóbbi évek fesztiváljainál. Egészeiben véve mégis a közepszerűség benyomását keltette.

MEGJELENT A JUGOSZLÁVIAI MAGYAR NÉPZENE TÁRA ELSŐ KÖTETE. *Gombos és Doroszló népzeneje* címmel jelent meg Kiss Lajos posztumusz kötete, a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete indította a Jugoszláviai Magyar Népzene Tára sorozat első köteteként. A kötet gazdag népzenei anyagát Kiss Lajos még 1936-ban kezdte gyűjteni s kisebb nagyobb megszakításokkal egészen a hetvenes évek elejéig végezte. Közben Gomboson több mint 900, Doroszlón pedig majd 200 dallamot jegyzett le. Bevezetőjében írja a gyűjtő Kiss Lajos: „... Kodály Zoltán 1938-ban tartott rádióelőadásával döbentette rá a Vajdaság magyarságát, hogy a hivatalos magyar népzene tudományának alig van adata a magyar nyelvterület déli részéről, lejegyzett dallam pedig egyáltalán nem áll rendelkezésére. A hír nyomán azonnal megkezdődött e területen a néprajzi gyűjtőmunka, s annak zenei részét e sorok írója vállalta... A két falu hatalmas népzenei anyaga annyira heterogén, hogy szinte minden típusra akad példa. A dallambőség nagy gondot okozott nemcsak a dallamok kiválasztása, hanem zenei rendezése tekintetében is... Az adatokat négy csoportban közöljük: I. Népzeneünk régi rétegének dallamai. II. Népzeneünk újabb rétegének dalai. III. Másfajta szerkezetű dalok. IV. A népszokások dallamai.”

A sorozat első könyve élé dr. Bori Imre írt előszót, amelyben többek között a következőket írja: „Könyvünk első kiadványa annak az elképzelt nagyobb sorozatnak, amely immár egy évtizede a Jugoszláviai Magyar Népzene Tára címen foglalkoztatja a jugoszláviai magyar népzene gyűjtésén és értelmezésén dolgozó kutatókat. E vállalkozásnak az a feladata, hogy feltárja és hozzáférhetővé tegye a jugoszláviai magyarság népi dallamkincsét, amivel egyszerre szolgálhatja tartományunk közművelődését, hiszen hozzáférhetővé teszi a népi melódiákat azok számára is, akik most akarnak ismerkedni vele, s akik eddig is őrizték emlékezetük rejtett zugaiban, és érdekes anyagot szolgáltat mind az egyetemes magyar népzene kutatás, mind pedig az összehason-

lító népdal- és dallamkutatás számára. Az összevetések sokaságára nyílik mód ilyképpen, hogy feltáruljanak azok a kölcsön- és együttműködések, amelyek évszázadokon át léteztek mind az egyetemes magyar népzene kutatás, mind pedig az összehasonlító népdal — és dallamkutatás terén és nyomon kísérhetőkké válnak azok a változások is, amelyeket a százötven-kétszáz esztendővel ezelőtti nagy népmozgások okozta elvándorlások és betelepülések, s az ezekkel járó együttélés következtében. Az állandónak és változónak a dialektikáját érhetjük tehát tetten, mert tudjuk, a dallam tulajdonképpen »ércnél maradandóbb« s az évszázadok koptató munkájával szemben a legellenállóbb képződmény, hisz például a magyar népzene egyik rétegéből akár kétezer esztendő sőségre is visszapillantathunk...”